

В. З. Чернописька

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
кандидат історичних наук,
асистент кафедри цивільного права та процесу
Vika_Ch07@ukr.net

Н. В. Кучеренко

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
кафедра цивільного права та процесу
аспірант I року навчання спеціальності 081 Право
nzrobok14@ukr.net

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АКСІОЛОГІЧНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

©Чернописька В. З., Кучеренко Н. В., 2019

Визначальною ознакою освітніх технологій є прогресивний, часто випереджальний характер їх розвитку стосовно технічних засобів. Суть в тому, що тотальне введення комп'ютера в освітню сферу вимагає ретельного перегляду, аналізу всіх компонентів навчального процесу. У дистанційному навчанні активно застосовують наступні Internet технології: віртуальні спільноти – роблять ставку на спілкування, яке обумовлює ефективний розвиток комунікаційної компетентності студентства; віртуальні світи – фабрикують різні можливі ситуації для студента, які де-факто неможливо реконструювати у дійсності, як з етичних, так і практичних міркувань, разом з тим все що діється у віртуальному середовищі, розуміється, приймається як фрагмент життя або елемент реальності; online-ігри – передусім скеровані на комунікацію та взаємодіяння, обумовлюють перспективу, себто дають певний шанс розвивати соціальні компетентності та психологічну адекватність, запобігають виникненню різноманітних внутрішніх конфліктів або ж пізніше допомагають їх ефективно вирішувати.

У процесі організації дистанційного навчання з метою забезпечення ефективної взаємодії потрібно дотримуватися таких основоположних принципів: ґрунтовна, солідна організація дидактичного діалогу; імітування своєрідного діалогу в самих навчальних матеріалах; створення індивідуального сприяння, допомоги студентам у період між стаціонарними заняттями: консультації, надання цікавого навчального матеріалу, який може забезпечити запити сучасного студентства; ощадливий розподіл часу між взаємною діяльністю викладачів й студентів дистанційного навчання та їх самостійною роботою.

Ключові слова: дистанційне навчання; технології дистанційного навчання; заклади вищої освіти; аксіологічно-правові засади; студентство; педагогічна технологія; педагогічне проектування; світогляд сучасного студентства.

ТЕХНОЛОГИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: АКСИОЛОГИЧЕСКАЯ-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ

Определяющим признаком образовательных технологий является прогрессивный, часто опережающий характер их развития относительно технических средств. Суть в том, что тотальное введение компьютера в образовательную сферу требует тщательного просмотра, анализа всех компонентов учебного процесса. В дистанционном обучении активно применяют следующие Internet технологии: виртуальные сообщества - делают ставку на общение, которое обуславливает эффективное развитие коммуникационной компетентности студенчества; виртуальные миры – фабрикуют различные возможные ситуации для студента, которые де-факто невозможно реконструировать в действительности, как по этическим, так и практических соображений, вместе с тем все что происходит в виртуальной среде, понимается, принимается как фрагмент жизни или элемент реальности; online-игры - прежде всего направлены на коммуникацию и взаимодействие, обуславливают перспективу, то есть дают определенный шанс развивать социальные компетентности и психологическую адекватность, предотвращают различных внутренних конфликтов или позже помогают их эффективно решать.

В процессе организации дистанционного обучения с целью обеспечения эффективного взаимодействия нужно соблюдать такие основополагающие принципы: основательная, солидная организация дидактического диалога имитирование своеобразного диалога в самих учебных материалах, создание индивидуального содействие, помощь студентам в период между стационарными занятиями: консультации, предоставление интересного учебного материала, который может обеспечить запросы современного студенчества; экономный распределение времени между взаимной деятельностью преподавателей и студентов дистанций ного обучения и их самостоятельной работой.

Ключевые слова: дистанционное обучение; технологии дистанционного обучения; учреждения высшего образования; асиологично-правовые основы; студенчество; педагогическая технология; педагогическое проектирование; мировоззрение современного студенчества.

V. Z. Chornopyska

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of Civil Law and Procedure
Ph.D

N. V. Kucherenko

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University

DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION: ACCIOLOGICAL AND LEGAL BASIS

The decisive feature of educational technology is the progressive, often progressive nature of their development in terms of technical means. The bottom line is that the total input

of the computer into the educational sphere requires careful review, analysis of all components of the learning process. In the distance learning, the following Internet technologies are actively used: virtual communities - focus on communication, which determines the effective development of communication competence of the student; virtual worlds – fabricate various possible situations for the student, which is de facto impossible to reconstruct in reality, both from an ethical and practical point of view, at the same time, everything in the virtual environment is understood to be taken as a fragment of life or an element of reality; online games – primarily aimed at communication and interaction, determine the perspective, that is, they give a certain chance to develop social competence and psychological adequacy, prevent the occurrence of various internal conflicts or later help them to effectively solve.

In the process of organization of distance learning in order to ensure effective interaction, one must adhere to the following fundamental principles: a solid, solid organization of didactic dialogue; simulation of a kind of dialogue in the educational materials themselves; the creation of individual assistance, assistance to students between stationary classes: counseling, providing curious educational material, which can provide the demands of modern students; saving time distribution between the mutual activity of teachers and students of distances education and their independent work.

Key words: distance learning; distance learning technology; institutions of higher education; asiological and legal principles; the student; pedagogical technology; pedagogical designing; the outlook of modern students.

Постановка проблеми. Новітні технології дистанційного навчання суттєво трансформують світогляд сучасного студентства в бік поліментальної, багатоваріантної, багатовимірної віртуальності. Тотальне запровадження новочасних інформаційних технологій зумовлює новий підхід до освітніх метод в цілому. Оперативна інтеграція означених технологій спрямована на підвищення рівня якості навчання, динамічний розвиток креативності студентів, їх бажання до неперервного здобуття нових знань. Разом з тим міняються форми навчання, їх методика, взаємодія суб'єктів навчального процесу, зміст навчальних дисциплін і роль учасників освітнього процесу [1, с. 32].

З метою істотного осмислення того, що саме собою маніфестують технології дистанційного навчання, проаналізуємо визначальні дефініції та складові технологій дистанційного навчання. За відомостями ЮНЕСКО технологія навчання аналізується як системний метод організації, використання й характеристики усього процесу навчання та засвоєння знань, який максимально бере до уваги людські та технічні ресурси та їх гармонійну взаємодію, що ставить своєю генеральною метою оптимізацію освіти [2, с. 230].

Аналіз дослідження проблеми. Проблеми застосування технологій дистанційного навчання у процесі навчання в закладах вищої освіти досліджували Сесіл Ж., Коваль Т. І., Ворокін О. С., Морзе Н. В., Колгатін О. В., Жалдак М. І., Раков С. А., Співаковський О. В. та ін. Теоретичною основою нашої наукової розвідки стали науково-методичні напрацювання вчених: Корольського В. В., Крамаренко Т. Г., Семерікова С. О., Шокалюк С. В., Манак А. Ф., Петренко В. Л., Марчук Н. Ю., Коберника О. М., Машбиц Е., Тализіної Н. В., Бикова В. Ю., Хуторской А. В., Колгатина А. Г. та ін.

Метою статті є проаналізувати аксіологічно-правові засади технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Апелюючи до початків визначення дефініції «технологія», зауважимо, що воно походить від грец. «techne» – майстерність, мистецтво та logos – закон, наука. Себто «технологія» в буквальному розумінні може трактуватися як «наука про майстерність» [3, с. 24].

У фактичній дійсності технологія навчання виступає формою організації консеквентної коопераційної діяльності студентів і викладачів, яка формується на основі наступних взаємообумовлених

етапів: управління процесом навчально-пізнавальної діяльності студентів, цілепокладання тощо. Кожна технологія проектується, формується під реальний педагогічний замисел, в основі якого закладена реальна методологічно-педагогічна позиція викладача [2, с. 229].

Педагогічна технологія – це науково-методологічна організація навчально-виховного процесу, що формує найбільш продуктивно-раціональні шляхи досягнення підсумкових освітніх, культурних та моральних цілей [4, с. 81]. Іншими словами, це істинна система найбільш доцільних модусів досягнення окресленої педагогічної мети,

Отже, педагогічна технологія навчання визначає управління дидактичним процесом, який складається з двох основних елементів: організації діяльності студента та контролю за нею. Це, насамперед, вимагає педантичного проектування, що передбачає не лише попереднє планування евентуальних змін, але й визначення їх ваги, потенційного впливу та підсумків для безпосередніх суб'єктів освітнього процесу.

Педагогічне проектування – це діяльність, скерована на розроблення та виконання різних освітніх проектів, що визначаються як «упорядковані комплекси інноваційних концептів в освіті, в навчальних системах та інституціях, у розрізі педагогічних технологій та соціально-педагогічному поступі загалом» [24, с. 21].

Відтак педагогічне проектування базується на застосовуванні інформаційних технологій. Згідно тлумачення ЮНЕСКО інформаційна технологія – це сукупність взаємопов'язаних інженерних, технологічних та наукових дисциплін, що вивчають методи оперативної організації професійної діяльності соціуму, який задіяний у процес обробки та збереження інформаційних ресурсів; комп'ютерна техніка та комплекс методів, зокрема, організація, налагодження взаємодії між індивідом й виробничим обладнанням, та їх практичне вживання у контексті вирішення конкретних економічних, соціальних та культурних проблем [6].

Дефініція Information and communication technology (ICT), що у перекладається з англійської мови як «інформаційно-комунікаційна технологія», у теоретичних дослідженнях часто ототожнюється з інформаційними технологіями (IT). Проте ми вважаємо за доцільне акцентувати на тому, що інформаційно-комунікаційна технологія є значно більшою категорією, яка назирає на значимості стандартизованих технологій та інтеграцію комп'ютерів, програмного забезпечення, телекомунікацій (бездротових з'єднань та телефонних ліній), аудіовізуальних та накопичувальних систем, що відкривають користувачам широкі можливості отримувати доступ, передавати, зберігати, створювати та змінювати інформацію. Себто, інформаційно-комунікаційна технологія у своїй природі містить інформаційну технологію, а також усі види аудіо і відеообробки, медіа-трансляцій, телекомунікацій, передавання, мережних функцій моніторингу та управління [6].

Відтак навчальні інформаційно-комунікаційні технології, а також комп'ютер як оперативний засіб управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, виступають комплексом комп'ютерно-орієнтованих засобів, прийомів, методів та форм організації навчання [1, с. 26].

Освітня технологія – це новітня модель спільної діяльності студента і викладача у площині організації, планування та проведення конкретного процесу навчання в реаліях гарантування комфортності всім суб'єктам освітнього середовища [4, с. 78].

Далі в нашій науковій розвідці технології дистанційного навчання ми розглядатимемо як «комплекс освітніх, інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій, що створюють реальні можливості для оперативної реалізації процесу дистанційного навчання у закладах вищої освіти та науково-навчальних установах» [7].

У результаті застосування технологій дистанційного навчання вдалося досягнути таких позитивних тенденцій:

- зміцнення ініціативної ролі студента у приватній освіті: в актуалізації освітньої мети, окресленні пріоритетних напрямів, ефективних форм і мобільних темпів навчання в розмаїтих галузях освіти;

- суттєве зростання діапазону відкритих освітніх ресурсів, історико-культурних здобутків людства, вільний доступ до світових наукових та культурних досягнень для соціуму з будь-якого місця, де існує телезв'язок;
- відкриття нових можливостей для активного спілкування студентства з професіоналами-педагогами, з однокашниками, консультування у спеціалістів височеного рівня незалежно від їх місця розташування;
- зростання евристичного сегменту в навчальному процесі внаслідок використання інтерактивних форм та методів навчальних занять, застосування мультимедійних навчальних програм;
- значно комфортніші, у зіставленні з узвичасними, умови для креативного самоутвердження спудея, перспектива вираження результатів своєї творчої практики, грандіозний експертний резерв оцінювання творчих звершень студентства;
- шанс конкуренції зі значною кількістю бажаючих, які проживають у різних місцевостях, містах та державах, за можливості участі в дистанційних олімпіадах, конкурсах, проектах.

Позаяк навчальний процес, що реалізується на базисі технологій дистанційного навчання, визначає використання як інформаційно-комунікаційних, так й психолого-педагогічних технологій, ґрунтовніше охарактеризуємо цих два сегменти технології дистанційного навчання.

Оперативне використання технічних засобів навчання обумовлює підвищення результативності навчально-виховного процесу лише в тій площині, коли викладач вельми усвідомлює психолого-педагогічні базиси їх оперативного застосування.

Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання являють собою систему форм організації дистанційного навчання, засобів, методів, прийомів, а теж систематичність поступів, реалізація яких забезпечує виконання навчальних завдань, виховних складових та цілісний розвиток індивіда [2, с. 230].

Технології дистанційного навчання психолого-педагогічного покликані насамперед реалізувати на якісно новому ватерпасі функцію активізації навчального процесу навчання: вони обов'язані окликатись запитам сьогодення й гармонійно поєднуватися з інформаційно-комунікаційними технологіями.

У контексті використання педагогічних технологій першочерговий інтерес для дистанційного навчання викликають ті технології, які скеровані на організацію групової навчальної діяльності студентства, ініціативний пізнавальний процес, співробітницького навчання, тренінги, вебіари, активну роботу з різноманітними інформаційними джерелами. Якраз ці технології завбачають громіздке застосування проблемних, дослідницьких методів, використання здобутих знань в індивідуальній або колективній діяльності, розвиток не лише осібно критичного мислєдіяльного ресурсу, а й культури комунікації, уміння продуктивно уособлювати різноманітні соціальні ролі у повселюдній діяльності. Разом з тим уживання технологій психолого-педагогічного характеру у процесі дистанційного навчання сприяє оперативному розв'язанню проблеми індивідуально зорієнтованого навчання. Відтак студентство отримує дійсну можливість адекватно до особистісних здібностей добиватися значних результатів у конкретних галузях науки.

Визначальною ознакою освітніх технологій є прогресивний, часто випереджаючий характер їх розвитку стосовно технічних засобів. Суть в тому, що тотальне введення комп'ютера в освітню сферу вимагає ретельного перегляду, аналізу всіх компонентів навчального процесу.

В конгломераті «викладач – комп'ютер – студент» значна увага зобов'язана відводитися активізації образного мислення шляхом використання технологій, що в силі інтенсифікувати праву півкулю мозку. Відтак це значить, що пропозиція навчального матеріалу повинна реконструювати погляди викладача у формі певних образів. По іншому це трактується як те, що магістральним напрямком в освітніх технологіях дистанційного навчання виступає візуалізація думок, відомостей та знань.

Здійснювання дистанційного навчання потребує використання особливих педагогічних технологій ДН [8, с. 23]:

1) кейс-технологія – педагогічна технологія, ґрунтується на побудові суб'єктивного або традиційного кейсу для студентів, що вміщує системний навчальний пакет: мультимедійним відеокурс з навчальними програмами та віртуальною лабораторією, рекомендовану літературу, навчальні посібники, частини тематичних монографій (профільні розділи) з фаховими коментарями викладача, тестовими завданнями для контролю та перевірки т. д.;

2) телевізійна технологія – передбачає використання багатосторонніх відео-телеконференцій, односторонніх відеотрансляцій;

3) Internet-технологія – завбачає застосування конференц-зв'язку у формі відеотрансляцій, Internet-TV, Internet-радіо, E-mail, голосової пошти, чатів, форумів.

Окреслені технології базуються компетентних освітніх підходах, які індивідуально спрямовані та застосовують модерні методи навчання передусім: навчання у кооперації, метод проєктів, ситуативне навчання, проблемне навчання, метод «мозкового штурму», продуктивне навчання, колективне та парне навчання [9, с. 168].

Особливість навчального середовища, в якому розвивається студентство, істотним способом окреслює складові навчальної діяльності, а зокрема: навчальну ситуацію, навчальну мотивацію, контроль та оцінювання навчальних здобутків студентів.

Новітня практика дистанційного навчання реалізовується здебільшого у віртуальному середовищі.

Віртуальна дійсність передбачає фабрикування засобами професійного комп'ютерного обладнання враження присутності особи в об'єктивній реальності.

Дефініцію «віртуальність» (від лат. *virtus* – «можливий», «потенційний», «енергія», «доблесть», «уявний», а також «сила») окреслив середньовічний теолог Фома Аквінський, який визначував віртуальність крізь призму гармонійного поєднання, цілісного зв'язку, монолітної єдності душі та тіла, а передусім симбіозу (в ієрархічній дійсності) душі кебетної, душі рослинної та душі тваринної [10].

У науковій думці доби постмодерну віртуальна реальність трактується:

– як концептуалізація інституційної революції в сфері розвитку новітніх технологій і техніки, що продукують можливість, надають значні потенції у напрямку відкриття та створення нових вимірів культури й соціуму;

– як широкий діапазон ідеї плюралізму світів (евентуальних світів), вихідної невизначеності та релятизації фактично світу («віртуальна практика» у філософія француза А. Бергсона, «віртуальний театр» у концепції Антонена Арто, «віртуальні спосібності» у психології А. Н. Леонтьєва)[10].

З метою продуктивного розв'язання навчальних задач у дистанційному навчанні активно застосовують такі Internet технології:

– віртуальні спільноти – роблять ставку на спілкування, яке обумовлює ефективний розвиток комунікаційної компетентності студентства;

– віртуальні світи – фабрикують різні можливі ситуації для студента, які де-факто неможливо реконструювати у дійсності, як з етичних, так і практичних міркувань, разом з тим все що діється у віртуальному середовищі, розуміється, приймається як фрагмент життя або елемент реальності;

– online-ігри – передусім скеровані на комунікацію та взаємодіяння, обумовлюють перспективу, себто дають певний шанс розвивати соціальні компетентності та психологічну адекватність, запобігають виникненню різноманітних внутрішніх конфліктів або ж пізніше допомагають їх ефективно вирішувати. Окрім цього, отримання успіху в такого роду іграх стає

неможливим без паритетної взаємодії з іншими партнерами-гравцями, а відтак, ігри зараджують набуттю навичок співробітництва [10].

Взаємодія суб'єктів дистанційного навчання може ґрунтуватися на різноманітних концептах та системах, але разом з тим, кожна з цих форм займає особливе місце в дистанційному навчанні, що визначається її ефективністю у конкретній навчальній ситуації.

Віртуальний навчальний процес передусім користується індивідуальним освітнім потенціалом кожного студента, який розвивається в тих сферах, напрямках, які слухач особисто для себе обирає. Віртуальний освітній простір студента яскраво віддзеркалює зв'язаність усіх сфер індивіда: ціннісно-смысловий, емоційної, інтелектуальної та поведінкової. Процес розвернення особистого віртуального освітнього простору проходить внаслідок внутрішньої і зовнішньої психічної поведінки, діяльності самого студента, його самоусвідомлення, самопізнання, плавного взаємопроникнення внутрішнього і зовнішнього [4, с. 79].

Демаркація безпосереднього спілкування в дистанційному навчанні викладачів зі студентами актуалізує увагу на ваговитій для нас проблематиці, а саме: врахування психологічних властивостей застосування технологій дистанційного навчання, які у більшості випадків й окреслюють ефективність навчання [11, с. 215]. Одним з конститутивних чинників ефективного навчання студентів виступає розуміння ними навчального матеріалу, разом з тим функція викладача визначається в максимальному збільшенні смислового діапазону запропонованого ним матеріалу, його трактування.

Іншим вагомим чинником у дистанційному навчанні є комплектація навчального матеріалу, визначення його структури, формулювання ієрархії за критерієм підпорядкованості та значимості дефініцій, що зобов'язане допомогти студентові логічно упорядкувати поданий навчальний матеріал. Слід обмежувати перебір додаткових відомостей, щоб не відводити студентів неважливими фактами та даними. Необхідно сторонитися від гіпертрофованого розвінчування навчального матеріалу художнім викладом, додержуватися критичного наукового стилю викладення матеріалу. У силу можливостей намагатися якомога більше наповнювати навчальне заняття інтелектуальним продуктом одного смислового блоку.

Окрім цього, вагому роль відіграє часовий аспект навчання студента. По-перше, принциповим виступає правильний часовий розподіл навчання – регулярність занять, необхідна періодичність консультацій, доступний обсяг навчального матеріалу. По-друге, обов'язково повинна бути визначена конкретна тривалість подачі навчального матеріалу для осмислення нової проблематики, а також вагомим є часовий інтервал, що призначається на індивідуальне та поглиблене вивчення матеріалу, його логічне переосмислення.

Важливим сегментом дистанційного навчання виступає якісний контроль і правильне оцінювання навчальних здобутків студентів, який у процесі дистанційного навчання значно утруднюється.

Це передусім обумовлюється проблематикою аутентифікації особистості студента у процесі контролю в дистанційній формі, режимі. У закладах вищої освіти тотального використання набули такі форми контролю, як: реферати, тестування, письмові завдання, контрольні та самостійні роботи, комп'ютерне тестування в on-line-режимі, індивідуальні проекти, есе, творчі завдання, портфоліо, презентації, індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ), курсові роботи або проекти, заліки, екзамени;

Безумовно значна їх більшість може використовуватися і в дистанційному навчанні, але разом з тим існують певні істотні особливості. Зокрема у дистанційному навчанні доцільно застосовувати комп'ютерне тестування для поточного контролю, самоконтролю, а теж для проведення підсумкового контролю в присутності педагога.

Оцінювання навчальних здобутків слухачів дистанційного навчання доречно втілювати зі застосуванням модульно-рейтингової системи, яка створює можливість щодо значно об'єкти-

внішого оцінювання знань, вмінь та навичок студентства, істотно мотивує їх до систематичної самостійної роботи.

Відтак у процесі організації модульно-рейтингової системи контролю та оцінювання навчальних здобутків студентів слід зважати на наступні особливості:

- виключне керування у навчальній діяльності календарним планом курсу;
- чіткий розподіл усього курсу на модулі (блоки);
- впровадження компетентнісно розроблених модульних контрольних робіт;
- точне окреслення модульно-рейтингової шкали оцінювання;
- проінформованість студентів з критеріями оцінювання навчальної діяльності;
- постійний відкритий доступ для студентів щодо перегляду журналів їх успішності.

Разом з тим за окремі види навчальних робіт, підготовлені студентами упродовж всього навчального семестру, виносяться оцінки (бали), окрема кількість балів отримується під час складання екзамену або заліку, пізніше бали підсумовуються, а відтак формується підсумковий рейтинговий бал з навчальної дисципліни, який зіставляють до шкали ECTS та національної шкали.

Істотним елементом дистанційного навчання є взаємозв'язок між самими суб'єктами освітнього/навчального процесу. А тому виняткові вимоги виносяться до всіх рекомендацій зв'язку – організаційних, психолого-педагогічних, технічних.

Значна когорта науковців акцентують увагу освітян на винятковій ролі ефективної організації міжособистісної комунікації суб'єктів дистанційного навчання, зокрема ними підкреслюється особливе значення зворотного зв'язку в окресленому процесі. Спілкування виступає ґрунтом будь-якого навчання, оскільки саме в комунікативних діях студентам передається від викладача його соціокультурний досвід. Зауважимо, що у процесі організації дистанційного навчання з метою забезпечення ефективної взаємодії потрібно додержуватися таких основоположних принципів:

- ґрунтовна, солідна організація дидактичного діалогу;
- імітування своєрідного діалогу в самих навчальних матеріалах;
- створення індивідуального сприяння, допомоги студентам у період між стаціонарними заняттями: консультації, надання цікавого навчального матеріалу, який може забезпечити запити сучасного студентства;
- оцідливий розподіл часу між взаємною діяльністю викладачів й студентів дистанційного навчання та їх самостійною роботою [11, с. 215].

Дослідженню психолого-педагогічних питань ефективності застосування комп'ютерів у навчальних дисциплінах правового циклу присвячені наукові розвідки Смульсон М. Л. [12], Машбіц Є. І. [13], Талізної Н. В. [14] та ін. Передусім зауважено, що зміни, які проходять у процесі роботи за комп'ютером, співвідносяться до емоційно-мотиваційних і пізнавальних процесів, до несвідомого і свідомого, відгукуються на індивідуальних та особистісних характеристиках студентства.

Вчені, що досліджували проблематику використання комп'ютерів у навчальному процесі, і зокрема на заняттях з правових дисциплін, звертають увагу на нагальний пошук таких форм навчальної роботи спудеїв з комп'ютером, виконання яких було б скеровано на ефективний інтелектуальний розвиток усіх, хто навчається [15, с. 97].

У низці наукових праць наголошено на тому, що в тих студентів, які у навчальній діяльності систематично користуються комп'ютером, значно посилюється пізнавальна мотивація. На їх переконання, це обумовлено ефектом новизни, перспективами застосування комп'ютера з метою індивідуального здобуття знань.

Висновки. Отже, можемо констатувати, що у реалізації дистанційного навчання використовуються різноманітні технології, які відкривають широкі можливості для ефективного

подолання квестій традиційного навчання (часовий проміжок, територіальна прив'язка, низька самостійна активність студентів), максимально збільшує кількість студентів та розширює їхню аудиторію, створює потенції для задоволення особистісних освітніх запитів студента та реалізації його креативного (творчого) потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики : навч. посіб. / В. В. Корольський, Т. Г. Крамаренко, С. О. Семеріков, С. В. Шокалюк. Науковий редактор академік АПН України, д-р пед. наук, проф. М. І. Жалдак. Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2009. 324 с. 2. Манако А. Ф. Технологічні аспекти інноваційного цілеспрямованого розвитку телекомунікаційного науково-освітнього простору. *Зб. праць Миколаївського державного університету*. 2006. № 6. С. 227–238. 3. Комплекс нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти. Уклад. Петренко В. Л. *Інформаційний вісник*. 2003. № 10. 82 с. 4. Марчук Н. Ю. Психолого-педагогические особенности дистанционного обучения. *Педагогическое образование в России*. 2013. № 4. С. 78–85. 5. Коберник О. М. Проектування навчально-виховного процесу в школі. К.: Хрещатик, 1995. 153 с. 6. ICT in Education Unesco. URL: <http://www.unescobkk.org/education/ict>. 7. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ від 25.04.2013 р. № 466. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. 8. Машбиц Е. И. Компьютеризация обучения: Проблемы и перспективы. М. : Знание, 1986. 80 с. 9. Биков В. Ю. Модели организационных систем открытой освіти. К. : Атіка, 2009. 684 с. 10. Виртуальность как способ изучения реального мира. URL: <http://younglinux.info/blender/virtualreality.php>. 11. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения. СПб.: Питер, 2004. 541 с. 12. Смутьсон М. Л. Психология развития интеллекту. АПН України. Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. К., 2001. 274 с. 13. Машбиц Е. И. Компьютеризация обучения: Проблемы и перспективы. М. : Знание, 1986. 80 с. 14. Талызина Н. В. Педагогическая психология: учеб. для студ. сред. пед. учеб. заведений. 3-е изд., стереотип. М.: Издательский центр. «Академия», 2001. 288 с. 15. Колгатин А. Г., Колгатин Л. С. Педагогическая диагностика при организации самостоятельной работы студентов средствами дистанционного обучения. *Информационные технологии в образовании*. 2013. № 16. С. 10–19.

REFERENCES

1. *Innovacijn i informacijnno-komunikacijni tehnologiji navchannya matematy`ky` : navchal`ny`j posibny`k* [Innovative Information and Communication Technologies for Mathematics Training: A Tutorial]. V. V. Korol`s`ky`j, T. G. Kramarenko, S. O. Semerikov, S. V. Shokalyuk. Naukovy`j redaktor akademik APN Ukrayiny` , d.ped.n., prof. M. I. Zhaldak. Kryviy Rih: Book Publishing House of Kireevsky Publ, 2009. 324 p. 2. Manako A. F. *Tehnologichni aspekty` innovacijnogo cilespryamovanogo rozvy`tku telekomunikacijnogo naukovo-osvitn`ogo prostoru* [Technological aspects of innovative purposeful development of telecommunication scientific and educational space]. Zb works of Nikolayev State University. 2006. No. 6. pp. 227–238. 3. *Kompleks normaty`vny`x dokumentiv dlya rozrobky` skladovy`x sy`stemy` standartiv vy`shhoyi osvity` . Galuzevistandarty` vy`shhoyiosvity`* [A set of normative documents for the development of components of the system of higher education standards. Sectoral standards of higher education.]. Uklad. Petrenko V. L. Information Bulletin. 2003. No. 10. 82 p. 4. Marchuk N. Yu. *Psikhologo-pedagogicheskie osobennosti distantsionnogo obucheniya* [Psychological and pedagogical features of distance learning]. Pedagogical education in Russia. 2013. No. 4. pp. 78–85. 5. Koberny`k O. M. *Proektuvannya navchal`no-vy`xovnogo procesu v shkoli* [Design of educational process in school]. Design of educational process in school. Kiev: Khreshchatyk Publ, 1995. 153 p. 6. ICT in Education Unesco. Available at: <http://www.unescobkk.org/education/ict>. 7. *Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dy`stancijnenavchannya : Nakaz vid 25.04.2013 r. No 466* [On Approval of the

Regulations on Distance Learning: Order dated April 25, 2013 No. 466]. Ministry of Education and Science of Ukraine. Available at:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. 8. Mashbits E. I. **Komp'yuterizatsiya obucheniya: Problemy i perspektivy** [Computerization of learning: Problems and prospects]. Moscow: Knowledge Publ, 1986. 80 p. 9. By`kov V. Yu. **Modeli organizacijny`x sy`stem vidkry`toyi osvity** [Models of Organizational Systems of Open Education]. Kyiv: Atika Publ, 2009. 684 p. 10. **Virtual'nost' kak sposob izucheniya real'nogomira** [Virtuality as a way to explore the real world]. Available at:<http://younglinux.info/blender/virtualreality.php>. 11. Khutorskoi A. V. **Praktikum po didaktike i sovremennym metodikam obucheniya** [Workshop on didactics and modern teaching methods]. SPb .: PeterPubl, 2004. 541 p. 12. Smul`son M. L. **Psy`xologiya rozvy`tku intelektu** [Psychology of the development of intelligence]. APS of Ukraine. Institute of Psychology them. GS Kostyuk Kyiv, 2001. 274 p. 13. Mashbits E. I. **Komp'yuterizatsiya obucheniya: Problemy i perspektivy** [Computerization of learning: Problems and prospects]. Moscow: KnowledgePubl, 1986. 80 p. 14. Talyzina N. V. **Pedagogicheskaya psikhologiya: ucheb. dlya stud. sred. ped. ucheb** [Pedagogical psychology: studies. for stud. n ped. studies. institutions. 3rd ed., Stereotype]. Moscow: Publishing Center«Academy»Publ., 2001. 288 p. 15. Kolgatin A. G., Kolgatin L. S. **Pedagogicheskaya diagnostika pri organizatsii samostoyatel'noi raboty studentov sredstvami distantsionnogo obucheniya** [Pedagogical diagnostics in the organization of students' independent work by means of distance learning]. Information technology in education. 2013. No. 16. pp. 10–19.

Дата надходження: 11.01.2019 р.